

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 3
0164 OSLO 1

Gårds/bruksnavn Gutu	
G.nr./br.nr. 89/1,8	
Kommune Sande	Fylke Vestfold
Sogn	Prestegjeld
Eier/bruker, adr. Eier: Einar Bøyum 3074 Skoger Bruker: Sjur Ove Rygh 3080 Holmestrand	
Gjelder: Arkeologisk utgravning for E-18 Eik-Helland	
Flyfoto	Kartref.
Innber./rapport/reg. ved: Ingunn Holm	Dato 10.9.92

Mus.ref.

1 Utgravning Gutu g.nr.89/1,8 Sande kommune

1.1 Selve utgravningen

Her var det registrert en åker på ca. 20 mål med teigpløying av Anitra Fossum i 1991 (se rapport top.ark. datert 8.10.91). Området lå ned til en ravinedal som skal brukes til oppfyllingsplass for overskuddsmasse i forbindelse med utbygningen av ny E-18 gjennom nordre Vestfold.

Området var i seinere tid brukt som beite. Området var delvis åpent, delvis overvokst med skog. Det ble lagt ut ei L-formet sjakt som gikk på tvers av teigryggene og ned i ravinedalen. Dette ble gjort for å få tverrsnittet av teigene og for å se om det fantes noen åkerreindannelse ut mot ravinedalen. Sjakta ble gravd med gravemaskin. Den var 2 m bred, 1,5 m dyp, 7,60 m lang i retning NNV-SSØ og 7 m lang i retning Ø-V. Etter at gravemaskinen var ferdig, ble en langsgående og et tverrgående profilvegg rensset opp for hånd med graveskje.

Sjakta bestod utelukkende av leire. På grunn av det tørre været var leira hard og vanskelig å grave i. Det kom heller ikke fram noe særlig med fargeforskjeller. Etter at de to profilene var rensset opp, ble de tegnet og fotografert. Det ble tatt ut en pollensøyle i hver profilvegg. Det ble ikke funnet trekull i sjakta.

1.2 Beskrivelse av profilveggene

Den NNV-SSØ-gående profilveggen gikk på tvers av teigpløyinga. Det sås i profilen både i torva og i pløyelaget. Torva var høyere der to velter møttes. Det var 6 litt høyere punkter i profilen som kunne være teigrygger. Pløyelaget gikk også opp og ned. Dette stemte ikke helt med overflaten til torva (se tegning 1). Ved teigpløying la man to velter sammen til en rygg den ene sommeren. Neste sommer kjørte man gjennom ryggen og man fikk en fordypning eller fåre der ryggen hadde vært.. Det er ikke sikkert at bunnen av pløyelaget ble bearbeidet hvert år. Derfor stemte ikke ryggene og fårene på overflaten med ryggene og fårene i bunnen av pløyelaget. Det er og mulig at matjordsdekket i åkeren var blitt dypere etterhvert slik at bunnen av pløyelaget representerte den eldste delen av dyrkingen.

Under pløyelaget var det et lag med løsere leire. Det er mulig at den er påvirket av mennesker og at det var grunnen til at den hadde en løsere konsistens. Helt NNV i profilen gikk det løse leirlaget ned i noe som lignet en nedskjæring. Her ble det tatt ut en pollensøyle. Det løse leirlaget ble svært tynt før det ble tykkere igjen SSØ i profilen. Her hadde det løse leirlaget samme bølgende fasong som pløyelaget. Under det løse leirlaget var det to lommer med gulspettet leire. Det var sannsynligvis leire med utfelt jern i. I bunnen av profilen var det steril blåleire.

Den Ø-V-gående profilveggen gikk på langs av teigpløyinga og ut i ravinedalen. Den bestod av de samme lagene som den første profilveggen, men manglet den løse leira. Overflaten til

profilen var slett og skrånet jevnt ned mot ravinedalen. Pløyelaget varierte i tykkelse i øvre del av profilen. Det var først en Gutu g.nr.89/1,8 Sande kommune, Vestfold

liten opphoping av jord, før pløyelaget ble svært tynt. Så kom det en opphoping til, før pløyelaget ble jevnt tykt og gradvis ble tynnere mot V-enden av profilen (se tegning 2). Det er mulig at de to opphopningene av jord var svake åkerreindannelser som siden var blitt dyrket over ettersom det ble dyrket lenger og lenger ut i ravinedalen. Under pløyelaget var det et lag med gulspettet leire. Bunnen av dette laget var helt jevn. Under den gulspettede leira var det steril blåleire.

1.3 Pollenprøvene

Fordi vi ikke fant noen kull, bestemte vi oss for å ta ut to pollensøyler, for at disse kanskje kan si noe om brukstiden for åkeren. Det ble tatt en pollensøyle i hver profilvegg. I den NNV-SSØ-gående profilen ble det tatt ut en pollensøyle gjennom den mulige nedskjæringen. Det ble tatt prøver for hver 3. cm. Det ble satt opp en tommestokk med 0 cm i bunnen av sjakta og 122 cm som topp. Det ble tatt prøver fra 80 cm (glass nr. 101) til 122 cm (glass nr. 115). Pollensøylen ble merket av på tegning 1. I den Ø-V-gående profilen ble det tatt ut en pollensøyle gjennom den største opphopningen av dyrkningsjord. Bunnen av sjakta var 0 cm og toppen av sjakta var 139 cm. Det ble tatt prøver fra 100-139 cm (glass 1-14). Pollensøylen ble merket av på tegning 2.

NNV

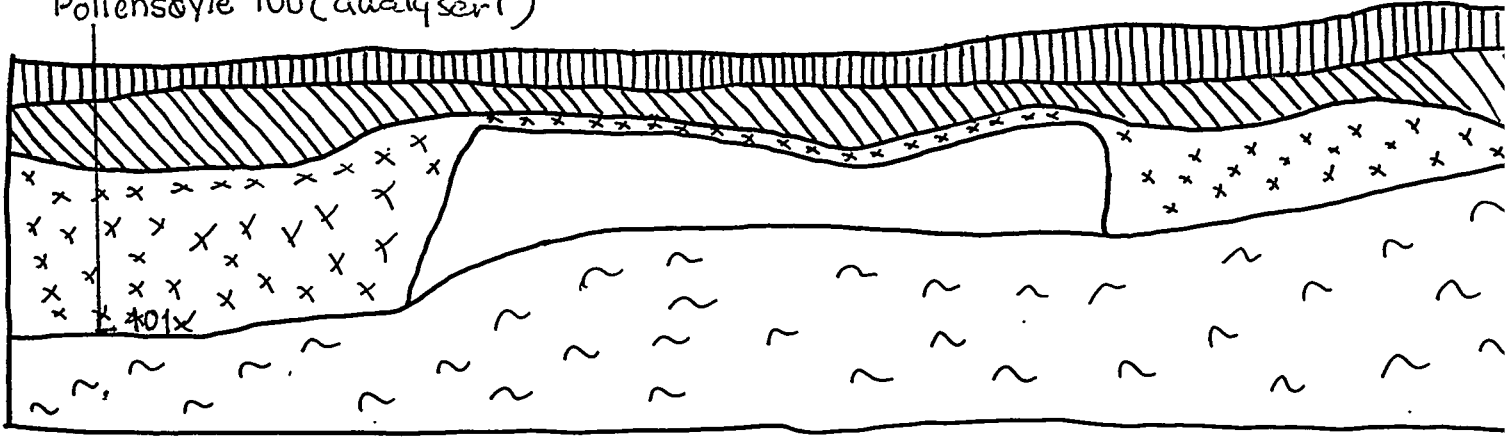
0

1

2

3

Pollensøyle 100 (analyisert)

- Torv
- Dyrkningslag
- Gulspettet leire
- Løs leire
- Leire

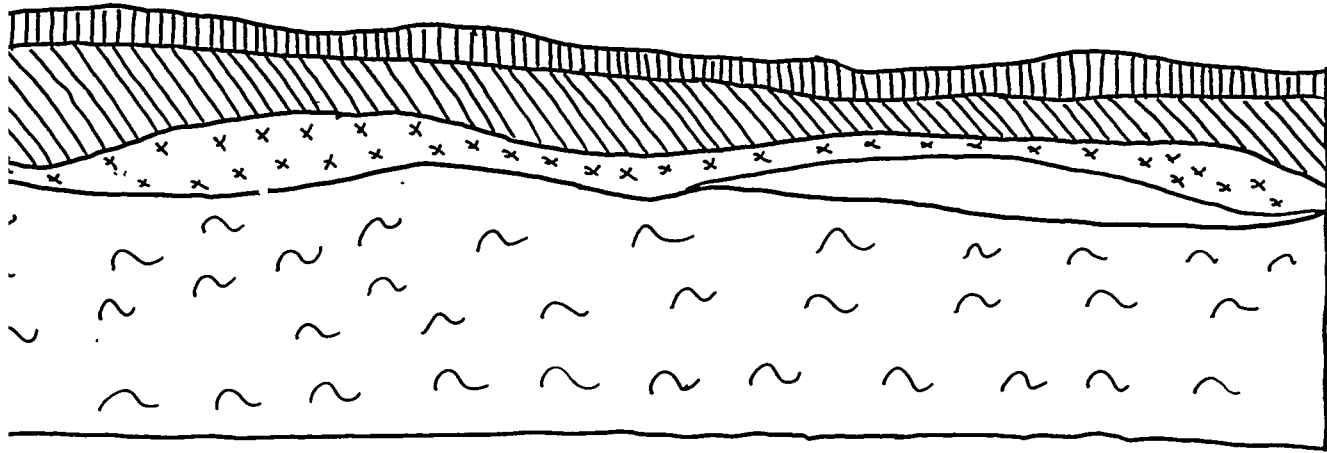
Teigpløying, Gutu g
Sande kommune,
Tegnet av Ronny Hen
Målestokk 1:20
Tegning 1

SSØ

5
|

6
|

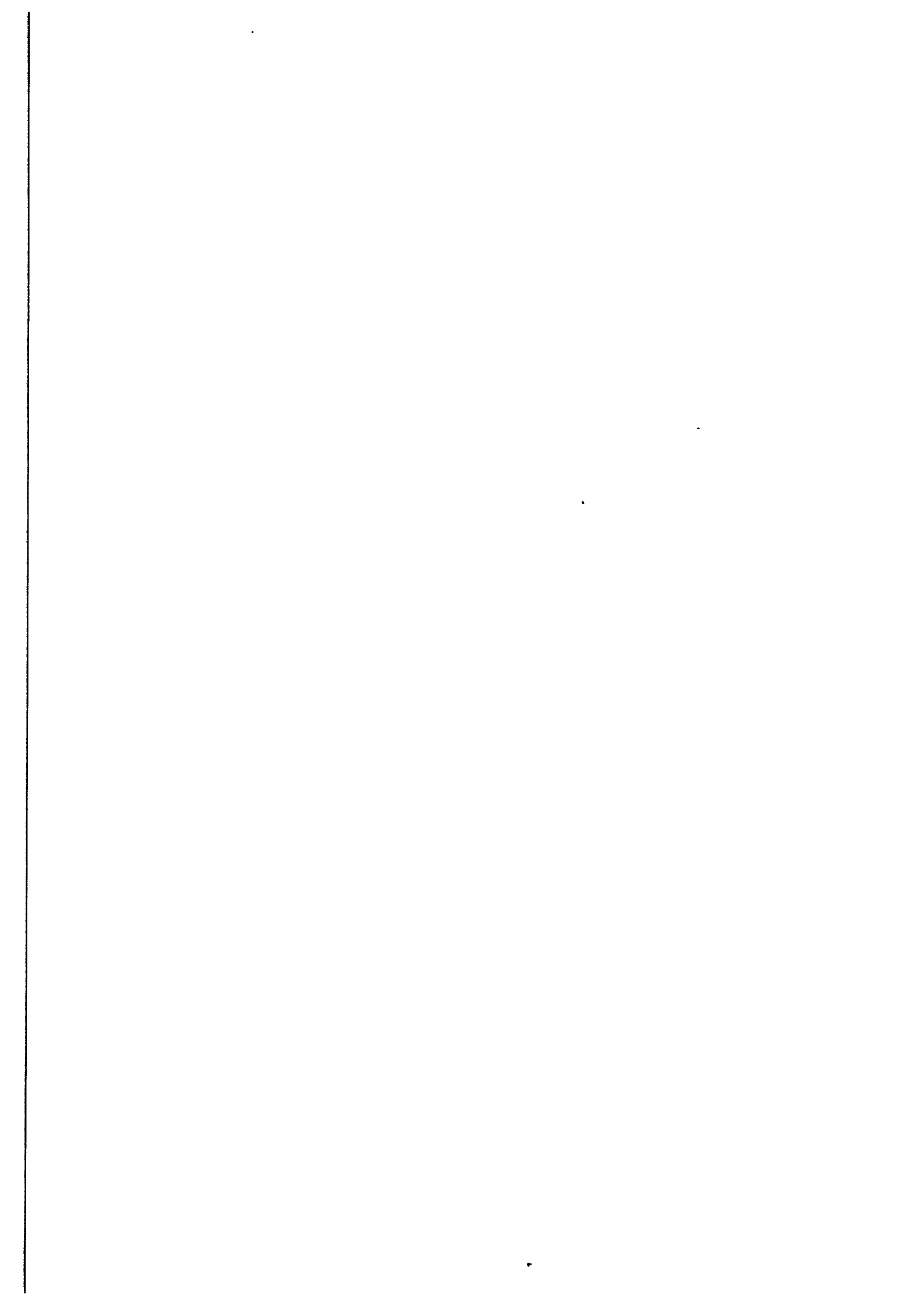
7
|

89/1.8

fold

sen og Ingunn Holm

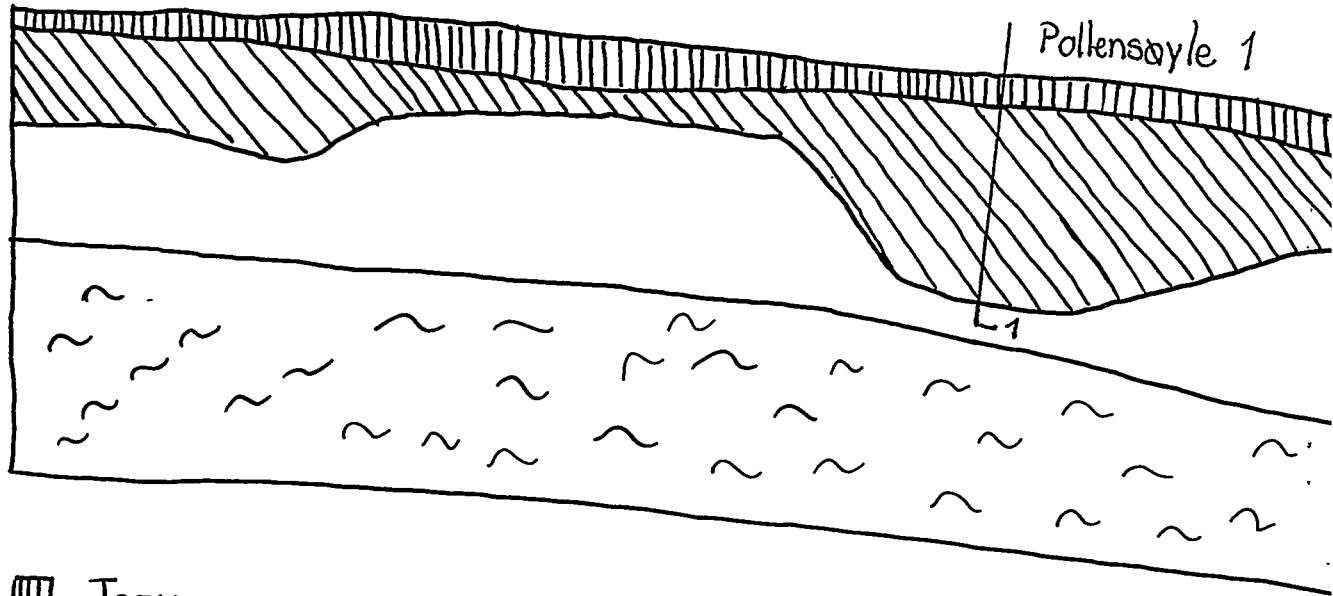
Ø

0

1

2

3

▨ Torv

▨ Dyrkningslag

□ Gulspettet leire

▨ Leire

Teigpløying, Gutu g.nr.

Sande kommune, Vest

Tegnet av Ronny Henri

Målestokk: 1:20

Tegning 2.

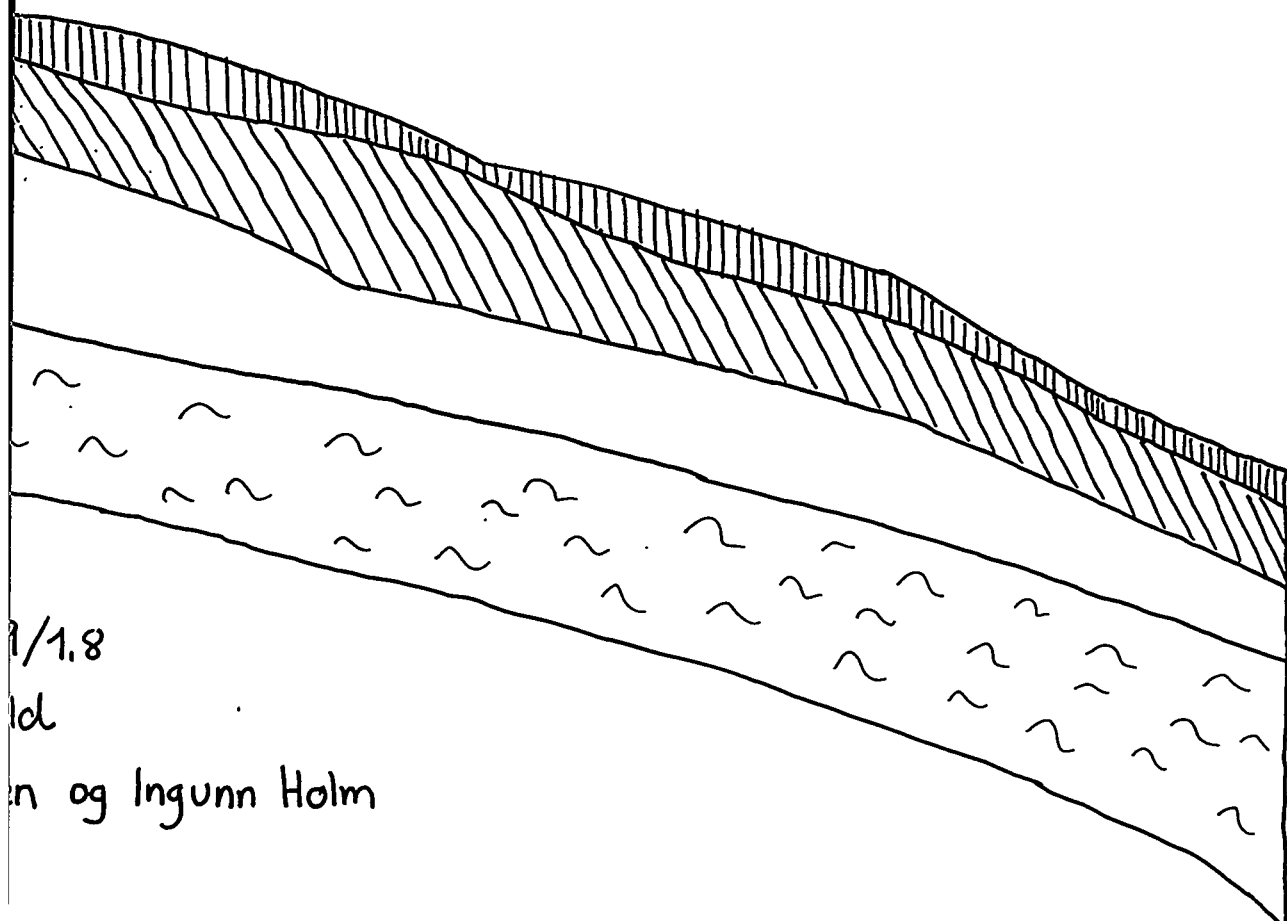
4

5

6

V

7 m

1/1.8

ld

n og Ingunn Holm

GUTU gnr. 89/1,8, Sande k. Vestfold

Fotoliste, sort/hvit

Foto: Ingunn Holm

1. Den N-S-gående del av sjakta før gravning. Sett fra NØ
2. Sjakta før gravning. Sett fra NV
3. Ø-V-gående profilvegg, vestre del. Sett fra N
4. Ø-V-gående profilvegg, østre del. Sett fra N
5. N-S-gående profilvegg, nordre del. Sett fra SSV
6. N-S-gående profilvegg, søndre del. Sett fra SSV

1

N-S-gående del av sjakta før-gravning. Sett fra NØ

2

Sjakta før gravning: sett fra NV

3

Ø-V-gående profilvegg, vestre del. Sett fra N

4

Ø-V-gående profilvegg, østre del. Sett fra N.

5

N-S-gående profiluegg, nordre del. Sett fra SSV.

6

N-S-gående profiluegg, søndre del. Sett fra SSV.

Helge Irgens Høeg,
Skogbrynet 21 F,
0283 OSLO

Oslo, 24/11-92.

Til Lil Gustafson/Ingunn Holm.

Rapport over analyse av pollenprøver fra Sande.

Av de mottatte prøvene ble 8 preparert på vanlig måte. Det ble ikke brukt Lycopodium-piller. Prøvene hadde nummer 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113 og 115. Prøvene ble forsøkt analysert, men prøvene 101 - 109 var helt pollentomme. De inneholdt heller ikke trekull. Prøvene 111 - 115 inneholdt pollen og ble analysert.

Disse 3 prøvene inneholdt granpollen. De er yngre enn graninnvandringen som i Hillestad er datert til 1400 BP. Innvandringen kan være ubetydelig eldre i Sande. Prøvene er mest sannsynlig yngre enn 1400 BP = AD 550.

Det ser ut til å ha vært en bjerkeskog med litt gran i området. På fuktige steder, ikke langt unna, har det vokst meget or.

Det har vært store åpne områder. Det er meget pollen fra gress og urter som syre, rosefamilien (f. eks. bringebær), mjødukt, soleie, skjermplanter og tungekronede kurvplanter.

I prøvene 113 og 115 var det pollen av smalkjempe, i prøve 111 pollen av havre, hvete og rug, i 113 meget kornpollen, antagelig av alle kornslagene og i 115 pollen av bygg og hvete.

I alle 3 prøvene var det meget trekull. Prøvene består sannsynligvis av dyrkingsjord.

Helge Irgens Høeg

Jordprofil fra Sande, Vestfold

